

nowie i Łomnicy, Kościół Górski Naszego Zbawiciela w Karpaczu znany powszechnie jako Kościół Wang, Park Miniatur w Kowarach, Szklarską Porębę, Jelenią Górę oraz Karpacz.

Organizatorzy konferencji już dziś zapowiedzieli jej kontynuację. Trzecia edycja Wrocławskich Spotkań Bibliotekarzy Polonijnych jest planowana

na 2011 r. Miejmy nadzieję, że okaże się równie udana, a zaproszeni goście będą reprezentowali doświadczenia bibliotekarzy z tak wielu państw, jak w tym roku.

Maja Wojciechowska

*Biblioteka Wyższej Szkoły „Ateneum”
w Gdańsku*

Dnia 7 października 2009 r. w Bibliotece Pedagogicznej w Toruniu odbyło się seminarium pt. „Otwarte Zasoby Edukacyjne”, które było skierowane do nauczycieli bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych, szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjalnych województwa kujawsko-pomorskiego. Spotkanie, w którym uczestniczyło ponad 50 osób, zostało zorganizowane przez serwis „Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP” i Bibliotekę Pedagogiczną w Toruniu, a jego sponsorem była firma MOL – producent systemów informatycznych przeznaczonych dla bibliotek. Ta jednodniowa konferencja była pierwszą z całego cyklu zaplanowanych dla użytkowników serwisu „Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP” (kolejne odbędą się w Olsztynie i we Wrocławiu).

Uczestników seminarium powitały Elżbieta Wykrzykowska – dyrektor Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu, i Aldona Zawalkiewicz – redaktor naczelna serwisu „Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP”. Część merytoryczną spotkania rozpoczęła dr Małgorzata Kowalska z Instytutu Informa-

Seminarium „Otwarte Zasoby Edukacyjne” (Toruń, 7 października 2009 r.)

cji Naukowej i Bibliologii UMK, która dokonała wprowadzenia w problematykę Otwartych Zasobów Edukacyjnych (dalej: OZE). Autorka wskazała na rolę, jaką w procesie upowszechniania wiedzy odgrywają tego typu zasoby, zwłaszcza w kontekście narastających ograniczeń w dostępie do osiągnięć nauki powodowanych m.in. rosnącymi kosztami publikacji czy prenumerat. W wystąpieniu została scharakteryzowana istota OZE jako spontanicznie rozwijającego się ruchu na rzecz rozwoju edukacji i ułatwiania dostępu do różnego rodzaju materiałów dydaktycznych. Zostały także przedstawione inicjatywy i projekty realizowane na zasadach OZE oraz przedsięwzięcia integrujące środowisko twórców Otwartych Zasobów Edukacyjnych, w tym „Kapsztadzka Deklaracja Otwartej Edukacji”, oraz działalność Koalicji Otwartej Edukacji. W zakończeniu wy-

stąpienia autorka postawiła kilka kluczowych pytań o przyszłość OZE, m.in. jak zachęcać decydentów do wspierania inicjatyw OZE?, jaką przyjąć strategię technologiczną dla tego typu repozytoriów? oraz w jaki sposób oceniać jakość otwartych materiałów i zapobiegać tworzeniu zasobów o niskiej jakości?

Po krótkim wprowadzeniu w zagadnienia OZE zaprezentowano pięć referatów. Pierwszy z nich wygłosiła Bożena Bednarek-Michalska z Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu. W prelekcji zatytułowanej „Open Access dla bibliotekarzy i użytkowników bibliotek pedagogicznych” autorka przedstawiła genezę ruchu wolnego dostępu do publikacji naukowych. Obok kluczowych dat i etapów powstania tej idei, w referacie zostały wyjaśnione podstawowe definicje opisujące to zjawisko, rodzaje zasobów oraz możliwości dostępu do nich. Zagadnienia teoretyczne zostały zilustrowane szeregiem przykładów praktycznych – zarówno światowych, jak i polskich projektów bazujących na idei Open Access. Autorka szczegółowo omówiła m.in. repozytorium E-LIS, naukowe czasopismo internetowe „First Monday”, polskie biblioteki cyfrowe i „Biuletyn EBIB”. W wystąpieniu zostały także zdefiniowane problemy, które stoją przed twórcami otwartych zasobów. Zdaniem prelegentki, należą do nich kwestie finansowania budowy repozytoriów, świadomość ograniczeń wynikających z ochrony praw autorskich czy potrzeba zmiany nastawienia decydentów, przedstawiciele sek-

tora biznesowego, środowiska naukowego i mediów do elektronicznej formy publikowania. Referat uzupełniły praktyczne zalecenia dla bibliotekarzy zainteresowanych tworzeniem i wykorzystywaniem otwartych zasobów, w których autorka podkreślała, jak ważna jest promocja idei Open Access, a w tym kontekście organizacja różnego rodzaju szkoleń, warsztatów czy spotkań z użytkownikami bibliotek.

Kolejny referat – „Wyszukiwanie cyfrowych zasobów edukacyjnych” – zaprezentowała Lidia Derfert-Wolf z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy. Referentka omówiła najpopularniejsze metody i strategie wyszukiwania otwartych materiałów edukacyjnych w Internecie. W tym celu zostały przedstawione możliwości wyszukiwarek ogólnych, jak Google i Yahoo!, oraz wyszukiwarek specjalistycznych, jak ADRIANE Finder, DiscoverED i OER Commons, pozwalających na wyszukiwanie typowych OZE. W wystąpieniu znalazły się również informacje dotyczące metod lokalizowania zasobów specjalnego typu: grafik, plików wideo i materiałów dźwiękowych. Autorka podkreśliła także rolę serwisów społecznościowych (np. Curriki czy LeMill) w popularyzacji otwartych zasobów edukacyjnych. Pierwszą część referatu zamknął przegląd najciekawszych serwisów, repozytoriów, bibliotek cyfrowych i encyklopedii sieciowych, dających możliwość poszukiwania zarówno typowych materiałów edukacyjnych (np. polski portal Scholaris), jak i publikacji naukowych (np. OpenDOAR). W drugiej części swego wystą-

pienia Lidia Derfert-Wolf przekonywała o korzyściach płynących z przeglądania specjalistycznych serwisów, w tym portali tematycznych, witryn organizacji i projektów. Prelegentka wnikliwie omówiła zasady działania kanałów RSS, pozwalających na bieżący dostęp do treści pochodzących z często zmieniających się źródeł elektronicznych (m.in. blogów, serwisów informacyjnych) bez konieczności czasochłonnego przeglądania dużej liczby witryn. Referat zamknęła prezentacja przykładowych specjalistycznych narzędzi do gromadzenia i kategoryzacji odnośników do ulubionych stron internetowych (Delicious, Connotea, Elefanta, CiteULike).

Trzeci referat zaprezentował dr inż. Janusz Dorożyński – wieloletni redaktor polskiej Wikipedii, a jednocześnie reprezentant firmy ZETO Bydgoszcz SA, specjalizującej się w dostarczaniu nowoczesnych rozwiązań informatycznych dla banków, urzędów, firm ubezpieczeniowych, produkcyjnych i handlowych. Tematem wystąpienia były tym razem „Przedsięwzięcia Wikimedia a Otwarte Zasoby Edukacyjne. Podobieństwa i różnice”. Prelegent przedstawił projekty realizowane przez fundację Wikimedia, najwięcej miejsca poświęcając najpopularniejszemu z nich, tj. Wikipedii. Autor przybliżył ideę i historię powstania tej encyklopedii oraz mechanizmy tworzenia jej haseł. Wikipedia została przy tym ukazana zarówno jako źródło wiedzy, jak i globalne przedsięwzięcie społecznościowe, cechujące się swoistą organizacją wewnętrzną oraz podziałem kompeten-

cji jej twórców. Sporo miejsca referent poświęcił także polskiej wersji encyklopedii, szeroko przedstawiając problemy, z jakimi zmagają się jej redaktorzy. Wśród najważniejszych zostały wymienione m.in. dylematy dotyczące wiarygodności i treści tworzonych haseł, przekonanie użytkowników o niskiej jakości haseł, nieznaczny udział w tworzeniu treści osób z dorobkiem zawodowym, naukowym i dydaktycznym oraz krytyka działań administratorów (często obwinianych o samowolę, niekonsekwencję, surowość, niestosowanie zasad). Poza omówieniem mechanizmów tworzenia i funkcjonowania Wikipedii, autor wystąpienia dokonał także porównania jej fenomenu z ruchem Otwartych Zasobów Edukacyjnych. Wymieniając podobieństwa, zaakcentował przynależność obu inicjatyw do tego samego nurtu działań, polegających na przygotowywaniu otwartych treści udostępnianych drogą elektroniczną. Referat uwidocznił jednak także istotne różnice w obu projektach, wynikające m.in. z przyjętych zasad konstruowania treści. Zdaniem Janusza Dorożyńskiego, cechą charakterystyczną OZE jest tworzenie zasobów w sposób bardziej konserwatywny, uporządkowany i stopniowy, podczas gdy dla Wikipedii typowe jest działanie żywiołowe, chaotyczne i nie zawsze prowadzące do zadowalającego rezultatu.

Czwarty referat wygłosił Mariusz Jarocki z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii UMK. Wystąpienie zatytułowane „Open Source – alternatywa w edukacji” było poświęcone opro-

gramowaniu o otwartym kodzie źródłowym, udostępnianym w sposób wolny, bez ograniczeń typowych dla komercyjnych produktów informatycznych. Autor referatu wskazał na rosnącą popularność tego typu programów oraz na fakt, że przestają one być postrzegane wyłącznie jako atrakcyjna alternatywa dla droższego, ale nie zawsze zadowalającego użytkownika oprogramowania komercyjnego. Jak dowodził Mariusz Jarocki, narzędzia typu Open Source, kojarzone np. z systemem Linux czy pakietem Open Office, zdobywają coraz większe zastosowanie w dziedzinie nauki, edukacji i dostępu do wiedzy. Wpływ na taką sytuację wywierają zarówno pozytywne rekomendacje Ministerstwa Edukacji Narodowej, jak i pochlebne opinie ze strony użytkowników. W związku z tym również w praktyce bibliotecznej (systemy Koha, Emildo, OpenBiblio) oraz w edukacji (Marble, pakiet KDE Edu i inne) można podać liczne przykłady tego typu zastosowań.

Tematyki Open Source dotyczył także ostatni z referatów toruńskiego seminarium – „Open Source w Open e-Learningu. Przykłady zastosowania”. Przygotowały go Magdalena Brewczyńska i Agata Safian z Biblioteki Pedagogicznej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku. W swoim wystąpieniu referentki przybliżyły podstawowe informacje na temat e-learningu, czyli nowoczesnej i coraz popularniejszej metody nauczania wykorzystującej technologię informatyczną, w tym oprogramowanie Open Source. Autor-

ki zaprezentowały możliwości i zalety tej formy zdobywania wiedzy. W referacie znalazł się przegląd platform e-learningowych ułatwiających tworzenie i administrowanie kursami edukacyjnymi realizowanymi przez Internet. Jedną z nich, Moodle, została opisana z perspektywy jej praktycznego wykorzystania w codziennej pracy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku. Obecnie poprzez tę platformę systemową włocławski ośrodek edukacji realizuje liczne kursy i warsztaty samokształceniowe dla nauczycieli (np. „E-źródła w pracy samokształceniowej” czy „Web 2.0 w edukacji: narzędzia i zasoby”) oraz szkolenia on-line dla uczniów, promujące edukację czytelniczą i medialną. Wystąpienie uzupełnił przegląd najpopularniejszych i łatwo dostępnych, dzięki idei wolnego oprogramowania, aplikacji przeznaczonych m.in. do edycji tekstów, tworzenia arkuszy kalkulacyjnych, obróbki grafiki czy dźwięku.

Podsumowując wystąpienia prelegentów¹, warto podkreślić, że wzbudziły one spore zainteresowanie słuchaczy. Oprócz ciekawych informacji z zakresu otwartych źródeł wiedzy, zawierały one także wiele praktycznych wskazówek, jak w skuteczny sposób korzystać z dostępnych w sieci materiałów (podręczników, pomocy na-

¹ Prezentacje przedstawione w trakcie wystąpień oraz teksty referatów zostały umieszczone na stronie serwisu „Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP”, w dziale „Materiały konferencyjne”, pod adresem <http://e-pedagogiczna.edu.pl/305,11.html> [dostęp 30 listopada 2009].

ukowych, konspektów, scenariuszy zajęć, gier, oprogramowania itp.), a także jak tworzyć je samodzielnie i dzielić się nimi z innymi użytkownikami. Uzupełnieniem spotkania była spontaniczna dyskusja, która wywiązała się na jego zakończenie. By przekonać uczestników seminarium do tworzenia, wyszukiwania i wykorzystywania tego typu zasobów, organizatorzy spotkania wyposażyli każdego z nich w praktyczny przewodnik „Wyszukiwanie cyfrowych zasobów edukacyjnych” autorstwa Lidii Derfert-Wolf.

Ten przejrzyste skonstruowany i bardzo bogaty, bo zawierający ponad 170 adresów internetowych, wykaz rekomendowanych stron WWW z otwartymi zasobami edukacyjnymi stanowił z jednej strony swoiste podsumowanie tej jednodniowej konferencji, a z drugiej – pewnego rodzaju tutorial, mogący służyć pomocą w efektywnym docieraniu do cyfrowych materiałów edukacyjnych.

Izabella Milewska-Warta
Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu

Temat dwudniowego spotkania zorganizowanego w dniach 4–5 listopada 2009 r. przez Katedrę Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (dalej: UMK) brzmiał: „Dziennikarstwo jako zawód i powołanie”. Patronat honorowy nad konferencją objął Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, a jej komitet naukowy utworzyli: dr hab. Marek Jeziński, prof. UMK, dr Magdalena Mateja oraz mgr Barbara Brodzińska-Mirowska.

Gości konferencji przywitał dr hab. Marek Jeziński, prof. UMK – kierownik Zakładu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Instytutu Politologii UMK. Następnie głos zabrał dziekan Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK – prof. dr hab. Roman Bäcker, który w swoim wystąpieniu podjął próbę określenia

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Dziennikarstwo jako zawód i powołanie” (Toruń, 4–5 listopada 2009 r.)

współczesnej roli dziennikarza w konfrontacji z jednej strony z rynkową pozycją mediów, z drugiej – ze społecznym i kulturowym odbiorem medialnego przekazu. Dziekan podkreślił, że odniesieniem teoretycznym takiego podejścia jest Weberowska¹ koncepcja zawodu i powołania, „przeniesiona” ze świata polityki w sferę dziennikarskiej aktywności i rzeczywistości.

Na pierwszy dzień toruńskiej konferencji zaplanowano trzy sesje, zatytułowane kolejno „Misja i powołanie”, „Etyka” oraz „Dziennikarstwo jako wyzwanie”.

¹ M. Weber, *Polityka jako zawód i powołanie*, Warszawa 1989.